

PLAN VAN AANPAK VIERING 200 JAAR NOORDHOLLANDSCH KANAAL IN ALKMAAR

Aanleiding: Ons kanaal is jarig!

Op 16 december 2024 bestaat het Noordhollandsch Kanaal 200 jaar. Het kanaal loopt van Amsterdam, via Purmerend en Alkmaar naar Den Helder. Tweehonderd jaar geleden heeft de Alkmaarse burgemeester Fontein Verschuur alles op alles gezet om het kanaal dóór Alkmaar te laten lopen. Hij sprak zelfs persoonlijk met Koning Willem I. Sindsdien is deze 'blauwe ader' een landschappelijk element van formaat in onze stad.

Ons jarige kanaal verdient aandacht. Dit plan van aanpak laat zien waarom en hoe '200 jaar Noordhollandsch Kanaal' kan worden gevierd: voor en met de inwoners, met het kanaal als decor en podium.

Feest voor en door Alkmaarders

Het jubileum 200 jaar NH Kanaal leent zich goed voor een feest voor en door Alkmaarders. Daarbij staat de versterking van de onderlinge verbondenheid onder inwoners centraal. Zo'n zogeheten wij-evenement spreekt de 'publieke familiariteit' aan, oftewel het gezamenlijke gevoel 'dit is mijn thuis'. Deze zelfde gedachte was ook de basis voor de viering van 450 jaar Alkmaar Ontzet.

Hoe thuis voelt de Alkmaarder zich bij het kanaal? Hoe keek men in 1824 naar de komst van deze grote waterweg en wat betekent deze vandaag? En hoe is dat straks, als op de oevers intensiever wordt gewoond en gewerkt? En als de groene zones zijn verbonden tot een KanaalPark?

De ontwikkelingen langs het kanaal brengen nieuwe bewoners en ondernemers en dus nieuwe dynamiek.

Het kanaal biedt verbinding, letterlijk en figuurlijk. Het verbindt mensen uit steden, dorpen, wijken. Maar ook de gebeurtenissen uit verleden, de dynamiek van het heden en de plannen voor de toekomst. Voor het belichten en vieren van deze verbondenheid tussen mensen en periodes, is de 200ste verjaardag van het kanaal een goede aanleiding. Om dit te vieren leggen we het initiatief graag bij de Alkmaarders zelf.

Een viering waarbij inwoners van onze gemeente zich actief betrokken voelen, vraagt om laagdrempelig toegankelijke evenementen. Dit zijn bijvoorbeeld evenementen of activiteiten die herkenbaar zijn voor een brede doelgroep, op inloop, of gratis. Laagdrempeligheid wordt bereikt als inwoners deelnemen aan de programmering en zelf activiteiten organiseren, bijvoorbeeld in hun eigen buurt en/of voor een eigen specifieke doelgroep of leeftijdscategorie. Daarbij zijn zij, net als organisaties, vaak afhankelijk van een financiële bijdrage door de gemeente.

De gemeente kan hieraan tegemoetkomen met een speciale jubileumsubsidie. Op die manier wordt het een feest door en voor Alkmaarders. Zo wordt het kanaal sterker ervaren als 'van ons' en wordt het kanaal meer onderdeel van de eigen geschiedenis; het verhaal van Alkmaar.

Het kanaal leeft

De viering van het 200-jarig bestaan van het kanaal is inmiddels spontaan opgepakt door diverse organisaties. Zij nemen het thema al mee in hun reguliere evenement in 2024.

Het officiële jubileum kreeg een opmaat tijdens de Open Monumentendagen 2024, in het weekend van 14 en 15 september. Het nationale thema van de Open Monumentendag viel mooi samen met de Alkmaarse viering: Onderweg: routes verbindingen en netwerken. Het weekend bracht rond 16.500 bezoekers op de been. De stadsdichter componeerde een gedicht speciaal over onze band met het kanaal. Op zaterdagavond 15 september was op de Turfmarkt de officiële start van de jubileumviering met een Drijf-In, een drijvende bioscoopzaal. Voor Alkmaar een nieuw evenement. Op 26 september hostte de bibliotheek een uitverkochte lezing over het kanaal, georganiseerd door het Alkmaars Historisch Café. Op 1, 2 en 3 november haakte het Alkmaar Light Festival aan op het thema en voerde de route langs het kanaal.

Hiermee is een goede start gemaakt naar een volwaardige jubileumviering. De officiële jubileumperiode duurt een jaar, tot en met Open Monumentendag 2025. Deze periode van 12 maanden geeft makers de tijd voor het organiseren van een aantal grote evenementen en vooral voor meerdere kleinschaliger activiteiten. Op deze manier krijgt het jubileumjaar een herkenbaar start- en slotmoment. In de zomermaanden zal een grootschalig publiek evenement zijn, waaraan iedereen mee kan doen.

Doelstelling jubileumviering: dit vieren we samen

Het jubileum moet een feest zijn voor alle Alkmaarders. Het biedt kansen voor het vergroten van het besef dat het kanaal deel is van de eigen geschiedenis. Een viering brengt trots en betrokkenheid van (nieuwe) Alkmaarders bij het kanaal: dit is mijn stad, mijn woonplaats.

Het jubileum geeft ook mogelijkheden tot verbinding met regiogemeenten langs het kanaal, Schagen en Den Helder.

Noot: Amsterdam viert 750 jaar stadsrechten en het ook jarige Noordzeekanaal. Purmerend ziet af van een viering rondom het kanaal.

Doelgroep

De hoofddoelgroep is de inwoners van (regio) Alkmaar.

Secundaire doelgroepen zijn

- Nieuwe inwoners van Alkmaar
- (nieuwe) Ondernemers, ontwikkelaars, investeerders
- Overheid: bestuurders en het ambtelijk apparaat

Veelzijdig programma

Het kanaal heeft meerdere kanten en leent zich goed voor een veelzijdig programma. Te denken valt aan verbinding (reizen en transport), natuur en klimaat, plezier (waterrecreatie) of het kanaal als identiteitsdrager (het lokale verhaal). Deze vele kanten bieden de mogelijkheid voor een veelzijdig programma, met uiteenlopende activiteiten aan of op het water: zoals maatschappelijke activiteiten (spreekwoordelijke bruggen slaan) en sportieve activiteiten, culturele evenementen of historische routes. De loop van het kanaal kan aanleiding zijn voor (theatrale, sportieve, recreatieve etc.) routes.

Daarnaast kan het kanaal zelf ook dienen als locatie voor evenementen. Zo kan het kanaal vanuit verschillende invalshoeken en in verschillende uitingen centraal komen te staan.

Verleden, heden, toekomst

Hoe is het kanaal in Alkmaar gekomen en wie hadden baat bij deze nieuwe waterweg? Door wie wordt het kanaal vandaag gebruikt? Wat zijn de kansen en plannen voor morgen?

Het kanaal biedt een schat aan verhalen: van het graven met de hand, de industrie die tot bloei kwam langs het water, de vele vlotbruggen die de oevers verbonden, tot het verrollen van de Accijnstoren en de ontwikkeling van het nieuwe gebied Alkmaars Kanaal en het KanaalPark. Deze verhalen lenen zich goed voor het accentueren van de doorgaande lijn van de drie tijdsperiodes verleden, heden en toekomst.

Per tijdsperiode kan worden gedacht aan onderstaande elementen:

- Thema's verleden: gegraven met de hand, transport, reizen, vlotbruggen, industrie, handelsschepen, accijnstoren, doorsnijding vestingwerken, jaagpad voor trekschuiten, pleziervaart, scheepstechniek.
- Thema's heden: wonen, woonboten, recreatie, sport, haven, flora en fauna, uitzicht, stedelijk, dorps, landelijk, regio.
- Thema's toekomst: wonen, ondernemen, leren, innovatie, duurzaamheid, klimaat, groen.

Jubileumperiode en programmering (medio september 2024 tot medio september 2025)

Om de doelstellingen te bereiken duurt de jubileumperiode 12 maanden, van medio september 2024 tot medio september 2025. Start en slot is het weekend van de Open Monumentendag. Voor de programmering wordt aansluiting gezocht bij bestaande evenementen.

Stakeholders uit diverse werkvelden worden actief benaderd. Bestaande samenwerkingsverbanden worden aangeboord met bijvoorbeeld opleidingsinstituten, instellingen, sport-, recreatie- en natuurverenigingen, erfgoedinstanties en culturele makers. De activiteiten kunnen zo een combinatie zijn van bestaande evenementen en activiteiten die aanhaken op het jubileum en activiteiten die speciaal zijn ontwikkeld voor dit jubileum. Er wordt actief ingezet op een gevarieerd aanbod voor diverse doelgroepen, met een regionaal bereik. En op samenwerking met de gemeentes Schagen en Den Helder.

Hieronder de programmering voor de periode sept-dec 2024. Deze maanden (vooral nov-dec) zijn relatief rustig met weinig toerisme en weinig evenementen. Deze 'donkere maanden' zijn geschikt voor licht-evenementen en kleinschalige binnen activiteiten. Onderstaande activiteiten zijn spontaan ontstaan. Deze worden betaald of gesubsidieerd uit reguliere budgetten.

Thema-activiteiten sept-dec 2024

- Open Monumentendag, voor families.
- Gedicht door stadsdichter, voordracht op video.
- Drijf-in bioscoop, voor jongeren.
- Lezing in het Alkmaars Historisch Café, voor geïnteresseerden.
- Alkmaar Light Festival, voor families.
- Documentaire TV serie langs het gehele kanaaltracé, door NH media (in herhaling).
- Wandelroute rondom Fontein Verschuur en kanaal, door Alkmaarders op de Kaart (herdruk).

- In 2024 is een tentoonstelling over het kanaal te zien in het Zijpermuseum in Schagerbrug, gemeente Schagen. Het museum ligt in de nabije regio en is het hele jaar gratis te bezoeken.

Blijvende producten

Jubilea brengen soms producten voort die vaker kunnen worden ingezet. Blijvende producten verlenen de aandacht voor het kanaal. Zo versterken zij de doelstellingen van de viering.

Er is al een aantal blijvende producten:

- In mei 2024 is een documentaire TV-serie gelanceerd over 200 jaar Noordhollands Kanaal. Dit is een journalistieke serie geproduceerd door NH Media. Deze wordt op de lokale zenders uitgezonden. Tijdens de jubileumperiode vragen we extra aandacht voor deze serie. De productie is in opdracht van meerdere gemeentes, waaronder gemeente Alkmaar.
- Stadsdichter Lonneke van Heugten schreef een gedicht over het kanaal. In een video draagt zij deze voor.
- En de al bestaande wandelroute rondom Fontein Verschuur en het kanaal, door Alkmaarders op de Kaart, gaat in herdruk.
- Er is een jubileumpagina op de website van Alkmaar Prachtstad. Van alle activiteiten wordt een beeldimpresie gemaakt voor een digitale terugblik.

Financiering jubileumviering

Een feest kost geld. Het vieren van het jubileum 200 jaar Kanaal kan niet in zijn geheel door de gemeente worden betaald. Daarvoor zullen de kosten te hoog zijn. Maar de gemeente kan een goede bijdrage doen als stimulans voor initiatieven uit de samenleving en uit de makerswereld. Hiermee is positieve ervaring opgedaan tijdens de viering van 450 jaar Alkmaar Ontzet: het subsidiebudget is goed benut, wat een rijk en gevarieerd programma heeft voorgebracht. Deze vorm, waarbij verschillende evenementen worden samengebracht onder een gezamenlijke vlag, is destijds door alle partijen positief ontvangen. Ook nu worden organisatoren van terugkerende 'vaste' evenementen aangespoord om aan te sluiten bij het jubileum. De evenementen gepland in het najaar van 2024, zoals hierboven opgesomd, worden betaald uit reguliere budgetten. Voor andere festiviteiten in de jubileumperiode is een begrotingswijziging voorgelegd aan de gemeenteraad. In november besluit de raad hierover.

Kosten jubileum november 2024-september 2025

De kosten voor het programma in 2024, zoals hierboven opgesomd, zijn gedekt.

Aanvullende kosten voor het jubileum worden geschat op €200.000.

De voorgestelde verdeling van de kosten:

- € 100.000 voor minimaal 20 kleinere activiteiten (subsidie van max. € 5.000 per initiatief).
- € 50.000 voor een slotevenement in opdracht van gemeente.
- € 25.000 voor communicatie en promotiemateriaal.
- € 20.000 voor externe projectcoördinatie.
- € 5.000 voor minimaal één regionaal samenwerkingsevenement.

Subsidie (€ 100.000)

Passend bij een wij-evenement, ligt de nadruk op initiatieven uit de samenleving, met een gevarieerd aantal kleine activiteiten voor verschillende leeftijden en interesses. Te denken valt aan sport en spel, sociaal maatschappelijke activiteiten, aandacht voor natuur en recreëren. Hierbij is positieve ervaring opgedaan tijdens de viering van 450 jaar Ontzet. Met een budget van €100.000 biedt de gemeente de mogelijkheid voor het organiseren van relatief groot aantal kleinere activiteiten. Per activiteit kan een bijdrage worden gegeven van maximaal €5.000. Hiervoor is achteraf geen financiële verantwoording nodig. Op deze manier kunnen minimaal 20 activiteiten worden ondersteund.

Voor een subsidieregeling worden nadere regels onder de Asv vastgesteld door het college van B&W. Daarnaast blijft het mogelijk om (aanvullend) reguliere gemeentelijke subsidies in te zetten. De activiteiten moeten binnen de jubileumperiode worden uitgevoerd. Activiteiten buiten deze periode vallen buiten de jubileumsubsidie. De aanvragen worden beoordeeld door een ambtelijk team vanuit diverse vakgebieden.

Slotevenement (€ 50.000)

Voor een slotevent is € 50.000 voorgesteld. Het bedrag is representatief voor een bijdrage aan een groot evenement. Achteraf is financiële verantwoording van de besteding verplicht. Gemeente gaat op deze manier een contractrelatie aan met de opdrachtnemer. Op deze manier is er gerichte sturing mogelijk op de doelstelling van de viering, de aard van het evenement en er is vooraf monitoring op realiseerbaarheid en veiligheid. Het slotevenement heeft het karakter van een laagdrempelig toegankelijk familiefeest. Samen genieten. Een slotspektakel voor jong en oud, te land en te water. Deze afsluiter benadrukt het wij-gevoel. Waarbij iedereen kan genieten van het kanaal, de oevers en het KanaalPark. Het slotspektakel is in opdracht van de gemeente Alkmaar.

Marketing en communicatie (€ 25.000)

Geen feest zonder gasten. Daarom geeft de gemeente gedurende de hele jubileumperiode aandacht aan de verschillende activiteiten. Communicatie is door de online mogelijkheden een krachtig en laagdrempelig middel met een groot bereik. Voor de promotie van activiteiten werken de gemeentelijke afdelingen EZ/City Marketing en Communicatie, samen met Alkmaar Marketing.

Alkmaar Marketing verzorgt vanuit Alkmaar Prachtstad de marketing van activiteiten. Denk bijvoorbeeld aan de online middelen en fysieke uitingen zoals het Alkmaar Prachtstad magazine, banners en advertenties in lokale kranten.

De gemeentelijke communicatie richt zich meer op de fysieke marketing van de activiteiten, zodat deze zichtbaar en herkenbaar zijn. Bijvoorbeeld door het gebruik van een logo en een toolbox met promotiemateriaal zoals vlaggen en banners. De gemeente kan filmmateriaal ontwikkelen om de activiteiten aan te kondigen op de gemeentelijke socials en die van de diverse partners. Ook op de websites van Alkmaar Prachtstad, Uit072 en de diverse uitjespagina's zijn de events te vinden. Om inwoners meer betrokken te maken bij het kanaal en het jubileum, kunnen tijdens de jubileumperiode historische en andere interessante feitjes worden gecommuniceerd. Ook offline-middelen worden ingezet, zoals de posters, flyers, Stadskrant, nieuwsbrieven, etc. En we zorgen voor media-aandacht via de lokale pers en bladen.

Projectcoördinatie (€ 20.000)

Om dit jubileum succesvol te vieren is een (extern) projectcoördinator noodzakelijk. Hier is positieve ervaring mee opgedaan tijdens de viering van 450 jaar Alkmaar Ontzet. Zowel bij de gemeente als bij de initiatiefnemers is een gestructureerde en professionele aanpak van de jubileumviering goed ontvangen. De coördinator kan onder meer aanbieders stimuleren tot thema-activiteiten en kan sturen op de programmering en uitvoering.

De inzet is op basis van gemiddeld 8 uur per week voor een periode van 8 maanden (december 2024-september 2025). In deze periode is de coördinator algemeen aanspreekpunt en zorgt onder meer voor:

- Overzicht van de activiteiten en spreiding in tijd en over de lengte van het kanaal.
- Werving onder organisatoren van (bestaande) evenementen en activiteiten die mogelijk kunnen aansluiten op het jubileumjaar.
- Briefing van organisatoren voor de programmalijsn verleden, heden en toekomst.
- Afstemming met de stakeholders (gemeente Alkmaar, Alkmaar Marketing, etc.).

- Bewaken van het gebruik van de promotiematerialen voor profilering van de activiteiten.
- Faciliterende samenwerking en bewaking van voortgang van de organisatie van de evenementen.
- Bewaking van de doelstellingen.

Regionaal evenement (€ 5.000)

Minimaal één activiteit staat in het teken van regionale samenwerking, met Den Helder en/of Schagen. Dit kan bijvoorbeeld een estafette of uitwisselingsactiviteit zijn die in de gemeentes plaatsvindt.

Veilig feest

Bij alle festiviteiten staat 'feest' voorop en is veiligheid de eerste voorwaarde. Evenementen bij en vooral op het water vragen om extra aandacht voor veiligheid. Het is nodig om nauwe en tijdige afstemming te hebben tussen organisator, veiligheidsinstanties en instanties die verbonden zijn aan het gebruik van het kanaal. Ook is er extra aandacht voor het bewaken van de realiseerbaarheid. Dit begint al bij de voorbespreking en het tijdig aanvragen van een vergunning (A event 18 weken, B event 14 weken). Zo is er tijd voor een goede afweging en toetsing van alle factoren. De gemeente is als vergunningverlener en toezichthouder verantwoordelijk voor een goed verloop van het evenement. Een projectcoördinator kan de afstemming benadrukken en monitoren.

Planning

De jubileumviering is gestart en loopt door tot in september 2025. Voor plannen uit de samenleving is voorbereidingstijd en geld nodig. Als het begrotingsvoorstel voor de viering door de raad is goedgekeurd, wordt in november een projectcoördinator aangetrokken. De bijhorende subsidieregeling staat open van januari 2025 tot augustus 2025 (of totdat het plafond bereikt is).